

Behandlingsregler, uppgiftsfördelning och kvalitetssäkring för det automatiska avgörandeförandet som gäller allmänna språkexamina

Allmänna språkexamina

Allmänna språkexamina (YKI) är språkexamina som är avsedda för vuxna. I examina bedöms kunskaperna i standardspråket i praktiska situationer. Efter examen får personen ett intyg med vilket denne officiellt kan påvisa sina språkkunskaper i olika språk.

Bedömningskriterierna för allmänna språkexamina baserar sig på den europeiska referensramen. Systemet har auditerats av internationella utvärderingsorganisationer.

Myndighetsansvaret för YKI-systemet ligger hos Utbildningsstyrelsen. Den ansvarar för att upprätthålla och utveckla systemet samt för examensföreskrifterna och för att utfärda examensintyg. Utbildningsstyrelsen har genom avtal lagt ut det praktiska genomförandet av examensverksamheten till Centret för tillämpad språkforskning (Solki) vid Jyväskylä universitet. Examenstillfällena ordnas på olika håll i Finland.

Språktesterna är objektiva ur jämlikhetssynpunkt och processen är neutral. Detta försöker man säkerställa genom att utarbeta uppgifterna omsorgsfullt. Systemets icke-diskriminerande karaktär tryggas genom att principerna för god förvaltning i normal ordning iakttas.

Handläggningsprocessen och uppgiftsfördelningen

Den som avlägger examen anmäler sig till testet genom att fylla i en elektronisk blankett på YKI-systemets anmälningssida. Anvisningarna för anmälan och länken till anmälan finns på Utbildningsstyrelsens webbplats. Utbildningsstyrelsen upprätthåller anmälningssystemet och ansvarar för anmälningsprocessen. I samband med anmälan ger Utbildningsstyrelsen den berörda personen information om det digitala intyget och om de förfaranden som följs när det utfärdas. Det beskrivs för personen enligt vilka kriterier ett digitalt intyg kan utfärdas i tjänsten Min Studieinfo, och personen informeras om de notifikationer om nytt meddelande som hör samman med utfärdandet av intyget (elektroniska Suomi.fi-meddelanden). En beskrivning av sätten att få del av intyget finns på anmälningsblanketten och på Utbildningsstyrelsens webbplats.

I samband med anmälan sparas uppgifter om personen i det studentnummerregister som Utbildningsstyrelsen upprätthåller. Grunderna och ändamålen för behandlingen av uppgifterna beskrivs i dataskyddsbeskrivningen för studentnummerregistret. Den person som förs in i studentnummerregistret ska identifieras så att en entydig identitet skapas för personen och uppgifter som hänför sig till identiteten kan behandlas på ett tillförlitligt sätt i tjänster och informationsresurser. Identifieringen sker automatiskt när personen har en finländsk personbeteckning och namnuppgifterna stämmer överens med uppgifterna i befolkningsdatasystemet (BDS). Detta kan göras vid anmälan om personen använder stark autentisering (Suomi.fi-identifikation). Identifiering är också möjlig när personen identifierar sig med e-post och på anmälningsblanketten uppger sin finländska personbeteckning samt alla övriga uppgifter som behövs för identifieringen. Om personen inte har någon finländsk personbeteckning kan hen inte identifieras via befolkningsdatasystemet i studentnummerregistret.

Den som avlägger examen deltar i testet på den testplats som personen har valt. Den som ordnar testtillfället ansvarar för att testplatsen och det enskilda testtillfället är ändamålsenliga. Anordnaren handlar med stöd av avtal för Utbildningsstyrelsens räkning. Utbildningsstyrelsen ger de organisationer som ordnar testtillfällen och tar emot provprestationer de anvisningar som

behövs för att säkerställa att testförhållandena håller en jämn kvalitet och att testet genomförs på behörigt sätt oberoende av testplats. De frågor och uppgifter som används i testet fås från Solki, till vilken testplatsen skickar prestationerna för bedömning.

De bedömare som godkänts i registret över bedömare för allmänna språkexamina granskar och bedömer prestationerna samt poängsätter dem. Solki handleder och övervakar bedömarens arbete. På grund av ärendets natur (språkprov) omfattar processen i regel inte sådan myndighets-initierad utredning eller sådant hörande av part som avses i förvaltningslagen. När den som avlagt examen har fått sitt intyg kan personen begära information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på den egna prestationen. Besluten motiveras i praktiken inte, eftersom den som avlagt examen får ett intyg över den nivå i språkkunskaper som personen har uppnått i testet. Prestationen underkänns inte, även om den som avlägger examen inte uppnår den nivå som personen har anmält sig till.

Solki sparar testets resultat i sitt eget behandlingssystem, det vill säga YKI-databasen. Solkis behandling av uppgifterna upphör när testresultatet har sparats i Solkis eget behandlingssystem. Från den tidpunkten är det Utbildningsstyrelsen som ansvarar för processen.

Från Solkis behandlingssystem överförs uppgifterna till det språkexaminsregister som Utbildningsstyrelsen upprätthåller. Från språkexaminsregistret förmedlas uppgifterna till den utlämnings-tjänst för studie- och examensuppgifter som Utbildningsstyrelsen upprätthåller (KOSKI-tjänsten), där personens uppgifter sammanförs och tillhandahålls centraliserat så att personen själv kan se och använda dem i tjänsten Min Studieinfo.

KOSKI-tjänsten skapar ett examensintyg (PDF) för den som har avlagt examen utifrån de fastställda behandlingsreglerna. Utbildningsstyrelsen lägger till ett elektroniskt stämpelcertifikat i filen, så att filens äkthet och integritet kan kontrolleras. En person som loggat in i tjänsten Min Studieinfo kan ladda ner intyget och se det när som helst efter att intyget har skapats i tjänsten för första gången.

När det digitala examensintyget har skapats och är klart för nedladdning skickar KOSKI-tjänsten en uppmaning till Utbildningsstyrelsens meddelandetjänst i Studieinfo att skicka en notifikation om nytt meddelande till personen.

För notifikationer om nytt meddelande används i första hand elektroniska Suomi.fi-meddelanden, om personen använder Suomi.fi-meddelanden. För att kunna använda elektroniska Suomi.fi-meddelanden ska personen ha både en finländsk personbeteckning och ett inloggningsverktyg som möjliggör elektronisk ärendehantering, till exempel bankkoder. På motsvarande sätt ska personen också ha ett inloggningsverktyg som möjliggör elektronisk ärendehantering för att kunna använda tjänsten Min Studieinfo (Suomi.fi-identifikation). För att kunna använda tjänsten Min Studieinfo behöver personen alltså bankkoder, mobilcertifikat eller ett chipförsett identitetskort.

Meddelandetjänsten kontrollerar i Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas (MDB) tjänst Suomi.fi-meddelanden om personen vid den aktuella tidpunkten använder elektroniska Suomi.fi-meddelanden (s.k. kontroll av brevlådans status). Den elektroniska brevlåda som ska kontrolleras identifieras med hjälp av personbeteckningen. Som svar returnerar systemet för Suomi.fi-meddelanden den angivna identifikationsuppgiften till meddelandetjänsten om den brevlåda som är kopplad till uppgiften är i bruk. Om den elektroniska brevlådan är i bruk får personen sina meddelanden elektroniskt. Om brevlådan inte är i bruk returneras ingen identifikationsuppgift, och detta visar för Utbildningsstyrelsen att personen endast tar emot meddelanden per

papperspost. I dessa situationer styr Utbildningsstyrelsen notifikationer som gäller intyget till delgivning enligt den fysiska processen.

En person som har tagit i bruk elektroniska meddelanden får ett Suomi.fi-meddelande om att ett nytt ärende finns i tjänsten Min Studieinfo. Av avsändaruppgifterna i Suomi.fi-meddelandet framgår att avsändaren är Utbildningsstyrelsen, tjänsten Min Studieinfo. Suomi.fi-meddelandet innehåller inte intygsfilen, utan i meddelandet hänvisas personen till att ta del av det delgivna ärendet i tjänsten Min Studieinfo.

En person som loggat in i tjänsten Min Studieinfo ser det meddelande som skickats till denne i brevlådan Mina meddelanden i Min Studieinfo. I meddelandet informeras personen om att ett nytt intyg har blivit färdigt. Meddelandet innehåller också anvisningar för hur intyget laddas ner från avsnittet Mina studier i tjänsten Min Studieinfo, där de uppgifter om studier och examensprestationer som finns i KOSKI-tjänsten visas och där personen kan ladda ner digitala intyg. Meddelandet innehåller också anvisningar för ändringssökande som gäller bedömningen av testet.

Om det inte är möjligt att skicka ett elektroniskt meddelande till personen, delges examensintyget med anvisningar för ändringssökande per brevpost. Även i dessa situationer skapas intygsfilen i KOSKI-tjänsten, men både intygsfilen och anvisningarna om ändringssökande skickas per post till personen. Det utskrivna intyget har inget elektroniskt stämpelcertifikat, utan i den fil som skickas som utskrift har stämpeln ersatts med en individuell OID-kod som skapas i KOSKI-tjänsten. OID-koden har alltid formen 1.2.246.562.15.XXXXXXX så att den sista delen av OID-koden är unik för varje intyg.

Det är inte möjligt att skicka en elektronisk notifikation om nytt meddelande till personen om personen inte alls har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller om personen vid tidpunkten för utskicket har stängt sitt konto för Suomi.fi-meddelanden. Om personen vid anmälan ändå har identifierat sig starkt eller vid identifiering med e-post har uppgett sin finländska personbeteckning samt alla de uppgifter som begärs på anmälningsblanketten och som behövs för identifieringen i studentnummerregistret, kan personen ändå ladda ner det digitala intyget i tjänsten Min Studieinfo eller se det när som helst efter att intyget skapades första gången.

Möjligheten att skicka ett elektroniskt meddelande kan inte heller kontrolleras, och något elektroniskt meddelande kan inte skickas, om Utbildningsstyrelsen inte känner till personens finländska personbeteckning. En person som inte har identifierats via befolkningsdatasystemet i studentnummerregistret i tidigare skeden av processen kan inte heller se sina egna uppgifter genom att logga in i tjänsten Min Studieinfo. I dessa situationer kan personen endast få ett intyg som skickats per post, med anvisningar för ändringssökande, men inte en digital version i tjänsten Min Studieinfo.

Om den som avlägger examen inte har möjlighet att uträtta ärenden digitalt, kan personen använda det fysiska alternativet, som vid behov finns tillgängligt.

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkringen av testsystemet för allmänna språkexamina beskrivs ingående i jubileumpublikationen Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta (Utbildningsstyrelsens rapporter och utredningar 8/2024), som finns på Utbildningsstyrelsens webbplats.

Syftet med kvalitetssäkringen är att språktestet ska vara objektivt och neutralt ur jämlikhets-synpunkt. I övrigt tryggas examenssystemets icke-diskriminerande karaktär genom att principerna för god förvaltning i normal ordning iakttas.

Genom kvalitetssäkringen av examensprocessen eftersträvas att laglighet, god förvaltning och dataskydd tillgodoses. Förväntningarna på kvalitet i processen riktar sig till de personer som arbetar med att implementera examenssystemet, till de informationssystem som används samt till processens allmänna egenskaper, såsom felfrihet och smidighet.

Man strävar efter att säkerställa en hög kvalitet i det arbete som personalen utför genom noggrann rekrytering, god introduktion och goda anvisningar, kompetensutveckling samt kontinuerlig uppföljning.

Testsystemet och de övriga informationssystem som används i processen är föremål för kontinuerlig uppföljning, utvärdering och förbättring. För systemen görs sedvanliga bedömningar och beskrivningar av dataskydd och informationssäkerhet. En garanti för kvaliteten är också att YKI-systemet integreras med det nationella systemet Min Studieinfo. Integrationen fördjupas kontinuerligt i takt med att testsystemet och examensprocessen digitaliseras.

Processens allmänna funktion säkerställs genom ändamålsenliga processbeskrivningar, arbetsanvisningar och personalutbildning.

Den tjänsteman som ansvarar för kvalitetssäkringen är chefen för den enhet till vars uppgifter de allmänna språkexamina hör vid Utbildningsstyrelsen.

Ändringssökande och uppdatering av intyget

Om prestationsuppgifter som tidigare har förmedlats till KOSKI-tjänsten uppdateras så att bedömningsuppgifterna ändras, uppdateras också intyget automatiskt. Så är fallet till exempel när personens vitsord ändras vid kontrollbedömningen. Om personen begär omprövning av bedömningen av sitt testresultat och något vitsord på intyget ändras efter en begäran om omprövning (kontrollbedömningen), uppdateras det digitala intyget i Min Studieinfo automatiskt. Det ändrade vitsordet eller de ändrade vitsorden överförs från språkexaminsregistret till KOSKI-tjänsten när processen för kontrollbedömning har avslutats och examenskommissionen har fattat beslut i ärendet. Personen kan ladda ner det uppdaterade intyget från tjänsten på samma sätt som tidigare, det vill säga på samma sätt som det tidigare intyget kunde laddas ner före ändringssökandet. Det nya intyget ersätter det tidigare intyget.

Personen får information om examenskommissionens beslut via Utbildningsstyrelsens ärendehanteringssystem. Det uppdaterade intyget kan också skickas per post till personen enligt den fysiska processen, om personen inte har tillgång till tjänsten Min Studieinfo.

Kontroll av intygets äkthet och integritet

En person som loggat in i Min Studieinfo kan ladda ner och spara intygsfilen i PDF-format på sina egna enheter eller dela den med valfria tredje parter, såsom en arbetsgivare eller en annan myndighet. Vem som helst som innehar dokumentet kan kontrollera det elektroniska certifikatet som Utbildningsstyrelsen lagt till i PDF-filen i Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas tjänst för granskning av dokument. Med hjälp av tjänsten kan man kontrollera ett elektroniskt undertecknat eller elektroniskt stämplat dokument. Tjänsten kontrollerar hur många underskrifter dokumentet innehåller, om de till sin form är giltiga och om den instans som utfärdat

certifikatet är tillförlitlig. Tjänsten sparar inte de dokument som skickas till den, utan de förstörs efter kontrollen.

Det elektroniska certifikatet överförs inte från den elektroniska filen till en utskriven version. Om personen behöver en extra pappersutskrift med en fysisk OID-kod som visar att äktheten har bekräftats, kan personen beställa en extra papperskopia från Utbildningsstyrelsen enligt en separat anvisning. Anvisningarna finns på Utbildningsstyrelsens webbplats.

I den version som Utbildningsstyrelsen skickar per post har den elektroniska stämpeln ersatts med intygets individuella OID-kod. Vem som helst som innehar dokumentet kan kontrollera OID-koden som Utbildningsstyrelsen lagt till i det utskrivna dokumentet enligt Utbildningsstyrelsens separata anvisning. Anvisningarna finns på Utbildningsstyrelsens webbplats.